

НОВИ ПОРТАЛ ДИГИТАЛНЕ НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ СРБИЈЕ: ПОГЛЕД КРОЗ КЉУЧАОНИЦУ

Нађаша Пејровић

Тађјана Домазет

*Народна библиотека Србије,
Београд*

УДК: 027.54:004(497.11)

Сажетак

У складу с дугорочним развојним планом и у циљу оптимизације начина пословања и праћења најновијих трендова у области дигитализације културног наслеђа јавила се потреба за развојем нове платформе за дигиталну библиотеку Народне библиотеке Србије. Нова Дигитална НБС настала је захваљујући идеји да се грађа представи на начин који ће одговарати потребама савремених корисника, уз унапређене могућности и пријатније визуелно окружење. Представљање грађе је конципирано на сасвим нови начин у односу на претходну Дигиталну, јер је претходни систем доводио до дуплирања објеката и отежавао откривање садржаја који није био груписан на одговарајући начин. С друге стране, постојала је и потреба да ново софтверско решење поједностави поступак додавања нових дигиталних објеката и метаподатака у циљу ефикаснијег рада.

Кључне речи: дигитална библиотека, метаподаци, дигитализација, НБС

Народна библиотека Србије је као један од циљева за (сада већ давну) 2003. годину поставила развој дигиталне библиотеке.¹ Током те године ске-ниране су прве књиге за колекцију *Српске дечије дигиталне библиотеке*, а почеле су и активности на дигитализацији новина *Политика*. У исто време је формирано Одељење за развој дигиталне библиотеке, а током 2004.² постављене су прве званичне странице Дигиталне библиотеке на сајту НБС. За Дан библиотеке, 2007,³ Дигитална НБС добија нови графички идентитет (издвајајући се из структуре сајта НБС), који затим бива унапређен 2009.⁴ Током 2014.⁵ почео је с радом нови портал Дигиталне НБС. Он у основи има апликацију *Serbia-forum*, коју је развио Математички институт САНУ (МИ-САНУ). Идеја на којој се заснива апликација⁶ *Serbia-forum* је обезбеђивање дигиталне доступности⁷ културног наслеђа Србије. Апликација се састоји од двадесет модула, који су међусобно независни и које је могуће надоградити. Године 2017.⁸ покренут је пројекат потпуне измене постојећег портала Дигиталне НБС у партнерству с МИСАНУ, а током 2018.⁹ осмишљен је нови дизајн на ком су даље радили програмери и стручњаци из МИСАНУ. Од 2018. до данас било је пуно промена у дизајну, као и у функционалностима нове Дигиталне јер су се, стицајем околности, мењали састави пројектних тимова у НБС и МИСАНУ. Коначна верзија представљена је јавности на Дан библиотеке, 28. фебруара 2022. године.

Сарадња са МИСАНУ почела је још 2013. године, када су развијени основни модули на којима се заснива Дигитална НБС, а наставила се ангажовањем њиховог тима за развој новог софтверског решења. Могућност за унапређење постојећег софтверског решења јавила се 2017. године, услед одлуке Министарства културе и информисања да значајније улаже у дигиталне сервисе.

1 Народна библиотека Србије, Извештај о раду за 2003. годину, стр. 3, 11, 20.

2 Народна библиотека Србије, Годишњи извештај о раду за 2004. годину, стр. 23.

3 Народна библиотека Србије, Годишњи програмски извештај за 2007. годину, стр. 5, 31.

4 Народна библиотека Србије, Годишњи програмски извештај за 2009. годину, стр. 7.

5 Народна библиотека Србије, Извештај о раду за 2014. годину, стр. 119–120.

6 Aleksandar Mihajlović [i dr.], "An overview of and innovative perspectives for the Serbia-forum cultural heritage digitization project", *Прејед Националног центра за дигитализацију* 25 (2014), 17–21, преузето 25. 3. 2022, <http://elib.mi.sanu.ac.rs/files/journals/ncd/25/ncd25017.pdf>

7 Aleksandar Mihajlović [i dr.], "Serbia Forum – Digital Cultural Heritage Portal", *In Proceedings of the 6th International Conference on Image and Signal Processing*, ICISP 2014, Cherbourg, France, 30 June–2 July 2014; pp. 265–271, преузето 25. 3. 2022, https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-3-319-07998-1_30.pdf

8 Народна библиотека Србије, Извештај о раду Народне библиотеке Србије у 2017. години, стр. 41.

9 Народна библиотека Србије, Извештај о раду за 2018. годину, стр. 48.

Унапређење се, пре свега, односи на нови графички идентитет, приказ дигиталних објеката, уједначавање метаподатака за све објекте и претраживање, уз прецизније исписе резултата претраге. Осим тога, обухвата и развој и унапређење модула који омогућавају лакше и брже додавање дигиталних објеката на оба језика и писма (ћирилица, латиница, енглески), али и програмско решење за миграцију из старе у нову Дигиталну НБС и редирекцију линкова како линкови из старе Дигиталне не би постали неактивни након преласка на нову.

Дигитална НБС је Java Web апликација која користи XML базу података eXist-db и контејнер сервлета Tomcat. Верзије програма су Јава 8, eXist-db 4.7 и Tomcat 7.¹⁰

НОВА ДИГИТАЛНА НБС

Током рада на развоју нове Дигиталне¹¹ са стручњацима из МИСАНУ разговарали смо о техничким функционалностима, као и о елементима које је неопходно изменити, а који су се показали као недостатак у претходној верзији. Том приликом, имали смо у виду два основна критеријума: унапређење корисничког искуства и унапређење ефикасности рада администратора. У те сврхе, најпре је осмишљен нови визуелни идентитет сајта и распоред грађе према основним збиркама, а затим се приступило размишљању о томе на који начин може да се истакне одређена грађа. Задржан је принцип тематских збирки из старе Дигиталне, али су оне сада истакнуте на насловној страни и могуће их је сортирати по жељеном редоследу. Тематске збирке садрже опис, а грађа унутар њих сортирана је према врсти. Испод тематских збирки, уведене су секције „Најновије” и „Издајамо”, како би се олакшало откривање нове грађе. Из истог разлога, покренуте су и странице Дигиталне НБС на друштвени мрежама – Фејсбук¹² и Твитер,¹³ а могуће им је приступити с насловне стране

¹⁰ За ове информације захваљујемо се програмерки из МИСАНУ, Николини Вукши, која је својим радом, преданошћу и иновативним идејама одговарала на све изазове и питања која смо постављале.

¹¹ Налази се на истој адреси као стара <https://digitalna.nb.rs/>

¹² Народна библиотека Србије, Дигитална НБС / Digital NBS, <https://www.facebook.com/DigitalNBS>

¹³ Народна библиотека Србије, Дигитална НБС / Digital NBS, https://twitter.com/digital_nbs

Дигиталне НБС. Овде се налази и имејл путем кога корисници могу да контактирају библиотекаре из Одељења за развој дигиталне библиотеке за сва питања која се тичу дигитализоване грађе. Ту је и веза ка порталу Европеане, организације која представља грађу из различитих институција културе широм Европе, с којом НБС сарађује од 2005,¹⁴ као и веза ка Агрегатору за Европеану, преко кога НБС доставља метаподатке библиотека у Србији овој међународној организацији у циљу промовисања српског културног наслеђа. У току је и израда додатног сегмента Дигиталне НБС, који ће садржати галерије најзанимљивијих фотографија и разгледница, затим и блогове и изложбе којима ће се представљати књижевници и уметници с нашег поднебља, као и богати фонд НБС.

Нова Дигитална НБС донела је другачији начин приказивања појединачних дигитализованих објеката. На почетној страници сваке збирке је листа објеката који су представљени уз скраћени скуп метаподатака. У листи се, с леве стране, виде умањени прикази грађе (тамнејлови), док су с десне стране метаподаци који се односе на аутора, годину издавања, место издавања и право коришћења. Наравно, уколико неки податак не постоји, неће бити приказан. Када се отвори страница одређеног дигиталног објекта (појединачног наслова), приказује се прегледач за веб-бук или PDF и сви метаподаци. Уведен је URN¹⁵ односно јединствена ниска слова и бројева која се додељује сваком објекту. Она представља идентификатор дигиталног објекта. Захваљујући томе, више се не ослањамо на ознаке које се везују за физичку грађу, као што је то био случај у претходној верзији Дигиталне, где је коришћена сигнатура. Поред URN-а, међу метаподацима су и наслов, аутор, година издавања, издавач, штампар, место настанка, физички опис, језик, права коришћења, Cobiss ID и линк ка PDF-у или увећаном приказу веб-бука који се отвара у новом прозору. Податак о правима коришћења грађе је обавезан и додаваће се за сваки нови дигитализован објекат, а ретроактивно и за постојеће дигиталне објекте пребачене с претходне верзије. Овај податак ослања се на међународне лиценце за ауторско право Creative Commons,¹⁶ чија је сврха пружање смерница корисницима о начину на који могу легално да користе и деле грађу доступну на Дигиталној НБС. Осим тога, приликом прве посете Дигиталној НБС корисницима се приказује страница с општим условима коришћења дигитализоване грађе¹⁷. Доступан је и Cobiss ID, јединствени идентификатор физичког примерка грађе. Овај податак уједно представља и везу ка каталогу НБС¹⁸ (или неке друге библиотеке чију грађу представљамо

¹⁴ Године 2005. је био TEL, а од 2008. је Европеана.

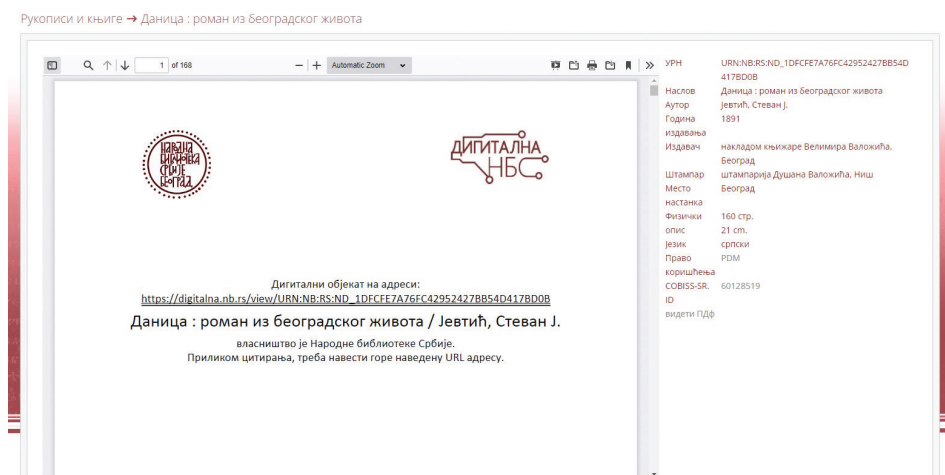
¹⁵ Wikipedia, "Uniform Resource Name", https://en.wikipedia.org/wiki/Uniform_Resource_Name

¹⁶ Creative Commons, <https://creativecommons.org/>

¹⁷ Народна библиотека Србије, Услови коришћења, <https://digitalna.nb.rs/Terms.jsp>

¹⁸ Izum, „Cobiss+“, <https://plus.sr.cobiss.net/opac7/bib/search?db=nbs>

на Дигиталној НБС), па корисници лако могу да пронађу где се физички примерак грађе налази, уколико им је то потребно.¹⁹ Уведена је и обавезна ревизија метаподатака, тј. ажурирање Cobiss записа у сарадњи с колегама из Одељења монографских публикација, Одељења серијских публикација и Одељења посебних фондова, пре објављивања на Дигиталној НБС, како би се избегли евентуални пропусти и непотпуни метаподаци и како би се записи обогатили елементима из нормативне базе аутора CONOR.²⁰

Пример приказа једног објекта – PDF прегледач с метаподацима и уводном страницом где су приказани *Услови коришћења*.

Како се поступак дигитализације заснива на поштовању прецизно одређених стандарда, почев од 2018.²¹ сва дигитализована грађа доступна на Дигиталној НБС мора да задовољи одређене критеријуме. Сликавна грађа је у JPG формату, минималне резолуције 300 dpi, а странице не смеју да буду мање од 1200 x 800 пиксела, тј. 0,95 MPIX. За текстуалну грађу²² уведена је пракса прављења рашчитаног PDF-а,²³ осим за стару књигу која

19 У циљу смањења могућности недозвољеног чувања и коришћења грађе онемогућено је преузимање дигитализованих објеката.

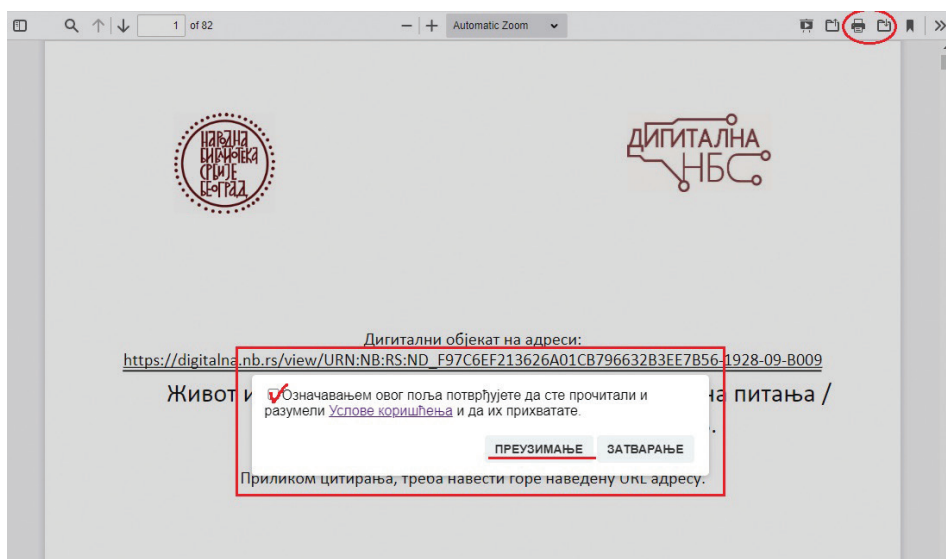
20 Izum, „CONOR нормативна база“, <https://plus.sr.cobiss.net/opac7/help/conor>

21 У оквиру пројеката „Процвет писмености“ и „Миграције кроз науку и уметност“ који су трајали од септембра 2017. до фебруара 2019. године.

22 Како би текст био добро рашчитан, и текстуална грађа се скенира по истим правилима као и сликовна грађа.

23 Рашчитивање се врши уз помоћ алата *Abby Fine Reader* или *DocWorks*. Када је у питању алат *Abby Fine Reader*, после аутоматског рашчитивања проверавају се само наслови и аутори, али не и комплетан текст. У плану је да се постепено и сви постојећи текстуални објекти ретроактивно претворе у рашчитани PDF.

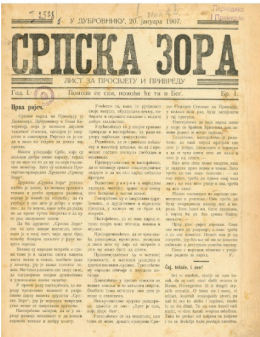
је излазила до 1867. године (она се приказује само као веб-бук). Како би се корисницима предочили услови коришћења²⁴ грађе у PDF формату и смањила ненамерна злоупотреба грађе, на почетку сваког PDF-а додате су странице које садрже правила о коришћењу. Линк ка PDF-у, који се налази као последњи на страници где је приказ објекта с метаподацима, отвара PDF у новом прозору. Корисник може да сачува PDF само уколико се сложи с условима коришћења који се приказују када се изабере опција за штампање или преузимање дигиталног објекта у горњем десном углу PDF прегледача (опција *Print* или *Download*).

Услови коришћења које је корисник у обавези да прихвати ако жели да преузме или штампа PDF

Приказ објекта у збирци *Периодике* значајно је измењен у односу на претходну Дигиталну НБС. За приказ доступних година уведена је временска линија. Избором године у простору испод ове линије отвара се нови прозор у коме су приказани месеци (уколико су означени на публикацији) и бројеви. Ту је наведен и укупан број дигитализованих бројева.

²⁴ Услови коришћења грађе се односе на све публикације у Дигиталној НБС, али су као додатне странице додате само на почетак PDF фајлова.

URN: RS:ND_F451FC482A27C79FA8B1749C5655BDDA

Наслов
Српска зора : лист за просвету и привреду

Година
1907-1914

Издавач
Просветно-привредно друштво "Српска зора", Дубровник

Физички опис
31 стр: 36 стр

Језик
српски

Опис
Прилози: Гир. или лат.: Од бр. 9 (1909) одговорни уредник Ђуро М. Марић; од бр. 1 (1911) управник листа Стјепан Кнежевић, одговорни уредник Ђ. Вукасовић; Од бр. 1 (1911) штампана Бокешке штампарије у Кот...

Види више
RDM

Право коришћења
Класификација 323.1(=163.41) (UDK)

Идентификатор 2787-5962 (ISSN)

COBISS-SR.ID 23381516

1907 1908 1909 1910 1911

дигитализовано: 146

1907 укупно бројева: 23

јануар фебруар март април мај јун јул август септембар октобар новембар децембар

1
бр. 1

Пример једног наслова из збирке *Периодика*

Из претходне Дигиталне задржали смо и презентовање садржаја на два писма српског језика као и на енглеском, на који се, осим основне навигације, преводе и описи збирки. Програмском дорадом омогућено је прављење страница и постављање метаподатака за оба писма српског језика и за енглески одједном, док је у старој Дигиталној било потребно сваку страницу правити засебно.

Један од великих изазова с којима смо се сусрели била је миграција постојећег садржаја са старог на нови сајт, с обзиром на огромну количину дигитализоване грађе, али и сасвим нови принцип њеног сортирања. Било је неопходно прегледати све збирке из претходне верзије Дигиталне, утврдити дупликате, упоредити их и одабрати боље верзије, а затим и направити мапирање према врсти грађе, односно, према пет основних збирки у новој Дигиталној. Инсистирали смо и на успостављању редирекције линкова са старе Дигиталне на нову, како бисмо избегли губљење података, да корисници који су сачували старе везе не би морали да траже грађу изнова, и да би грађа коју промовишемо на различитим локацијама (попут Европеане) остала доступна без додатних интервенција. Након извршене миграције, приступили смо тестирању линкова и утврђивању могућих пропуста.

ПОГЛЕД ИЗ УГЛА АДМИНИСТРАТОРА

Веома значајан фактор приликом развоја нове Дигиталне НБС било је и креирање једноставног радног окружења за администраторе како би се оптимизовао њихов рад. Услед тога, уведен је сасвим нови принцип додавања грађе и метаподатака. Метаподаци се како за претходну тако и за тренутну Дигиталну извозе из Cobiss-a у Comarc/B²⁵ (xml) формату, док се у обе верзије Дигиталне користи НЦД²⁶ шема метаподатака,²⁷ па је потребно извршити конверзију. У претходној верзији библиотекари су ручно покретали бројне скрипте за трансформацију метаподатака и користили различите програме (FileZilla, Putty, WinSCP), што је захтевало одређено знање, али и време. Тај поступак је сада аутоматизован. Осим тога, омогућено је додавање садржаја у два смера: од метаподатака до дигитализоване грађе и обрнуто. У оба случаја, могуће је додавање метаподатака за већи број дигиталних објеката. Тада је једино потребно водити рачуна о томе да се сви ти објекти налазе у оквиру једне од пет основних збирки Дигиталне. Када прво додајемо метаподатке, Дигитална врши раздвајање збирног записа у xml формату на појединачне записе. Метаподаци се конвертују у НЦД шему и за сваки запис се креира засебна страница с метаподацима и јединственим идентификатором (URN-ом), којој се онда придодаје и одговарајући дигитални објекат. Насупрот томе, када се прво додају дигитални објекти, онда се ручно праве странице за њих. Том приликом се такође аутоматски генерише URN, а затим се додаје дигитализована грађа. Касније се додају метаподаци (за један или више објеката). Они се с додатим дигиталним објектима повезују прављењем парова вредности Cobiss ID-а (из метаподатака) и URN-а (са странице где је постављен жељени дигитални објекат). На тај начин се успоставља веза између дигитализоване грађе и њених метаподатака. Овај принцип примењује се и када желимо да заменимо постојеће метаподатке новим, ажурираним.

Када смо размишљали о функционалностима које треба да буду доступне администраторима, имали смо у виду и потребу за што бржим и једноставнијим управљањем садржајем. Из тог разлога, поред опција за ефикасно додавање грађе, уведене су и опције за њено брисање, сакривање и груписање. Као што смо већ објаснили, грађа се у нову Дигиталну НБС смешта у 5 основних (физичких) збирки. Међутим, она се затим може комбиновати на разне начине у оквиру тематских и виртуелних

25 Tamara Butigan-Vučaj, „COBISS XML”, *Прејлед Националној центра за дигитализацију* 15 (2009), 1–7, preuzeto 25. 3. 2022, <http://elib.mi.sanu.ac.rs/files/journals/ncd/15/ncd15001.pdf>

26 Шема Националног центра за дигитализацију

27 „Preporuka formata meta-podataka za objekte digitalizovane nacionalne baštine”, http://www.ncd.org.rs/ncd_sr/standards/ncd_full_3_0.html

збирки. То се постиже захваљујући систему тагова односно јединствених ознака тематских и виртуелних збирки и њихових потколекција. Администратори имају могућност да на страници сваког појединачног дигиталног објекта додају таг једне или више збирки у којима дати објекат треба да се нађе. За додавање већег броја објеката одједном је иста опција доступна и на страницама сваке од пет основних збирки, где постоји могућност штриклирања жељених ставки.

Трећи фактор од значаја за администраторе су различити статистички подаци који се добијају применом различитих скрипти. Подаци као што су: укупан број објеката, број објеката по колекцијама, број виртуелних колекција, број PDF фајлова и веб-букова, али и једноставан извоз метаподатака по различитим категоријама (нпр. сви наслови периодике са Cobiss ID бројем и линком).

СТРУКТУРА НОВЕ ДИГИТАЛНЕ

Пет основних збирки (колекција) нове Дигиталне НБС су:

1. *Рукописи и књије,*
2. *Периодика,*
3. *Музика и звук,*
4. *Слике и*
5. *Карте.*

Увођењем ових основних збирки омогућено је систематично сортирање грађе. На тај начин је постигнуто да се сваки наслов поставља на Дигиталну само једном, па не долази до дуплирања, а унутар сваке од основних збирки може да се направи неограничен број виртуелних збирки, којима се промовишу доступни наслови и групише разнородна грађа према заједничкој теми.²⁸ Те виртуелне збирке се, у оквиру основних збирки, смештају у оквиру формалне или тематске потподеле. Формална потподела заснива се на типу грађе у ужем смислу, док тематска, као што сам назив говори, упућује на одређене издвојене теме. Осим тога, у кластерима с леве стране, доступно је додатно сужавање грађе према аутору, издавачу, години издања и језику публикације, а резултате сваке странице могуће је сортирати по наслову, аутору, месту и години издања, као и по најновије додатој грађи. За проналажење конкретног наслова или аутора доступне су основна и детаљна претрага. У детаљну претрагу могу се унети: наслов, аутор, издавач, опсег година, језик публикације и врста грађе.

²⁸ Идеја је да се основне колекције не мењају и не додају нове, али зато виртуелне могу да се додају по потреби.

У колекцији *Рукойиси и књиѣ* тренутно постоји 1.444 објекта, тј. наслова.²⁹
У формалној подели налазе се:

1. *Рукойисна књиѣ,*
2. *Шѣра шѣамѣана књиѣ и*
3. *Кѣшалоzi и библиоѣрафије.*

У тематској подели су:

5. *Срѣска књижевностѣ у 100 књиѣ,*
6. *Библиоѣекарствѣ,*
7. *Дечиѣ диѣиѣална библиоѣека и*
8. *Публикације о ЕУ.*

У колекцији *Периодика* има 217 објеката. У формалној подели налазе се:

1. *Календари, алманаси,*
2. *Рукойисна ѣериодика и*
3. *Сѣриѣ.*

У тематској подели су:

1. *Друшѣво, ѣолиѣика,*
5. *Књижевностѣ, уметѣностѣ, кулѣура,*
3. *Саѣира,*
4. *Илустрѣвано, ѣоѣуларно, свакодневно,*
5. *Наука и*
6. *Сѣорѣ.*

Колекција *Музика и звук* има 645 објеката. У формалној подели има виртуелне збирке: *Шѣамѣане ноѣе* и *Музички рукойиси*, а у тематској су:

1. *Музичке ѣесмарице,*
2. *Кѣшалоzi издавачких куѣа,*
3. *Вирѣуелна бразда,*
4. *Комѣозиције ѣосвеѣене оѣварању НБС,*
5. *Лиѣурѣије и црквено ѣоѣање и*
6. *Звучне књиѣ.*

Колекција *Слике* састоји се од 4.014 објеката. У формалној подели су:

1. *Графике,*
2. *Разѣледнице,*
3. *Албуми,*
4. *Фѣѣоѣрафије и*
5. *Харѣије од вредностѣи.*

²⁹ Сви подаци о броју објеката у збиркама су из марта 2022.

У тематској подели су виртуелне збирке:

1. *Светојорска графика,*
2. *Београд,*
3. *Дунав,*
4. *Историјске шеме,*
5. *Порцелини,*
6. *Архитектура,*
7. *Народне ношње и народни мотиви,*
8. *Позоришни плакати,*
9. *Земун и*
10. *Дубровник.*

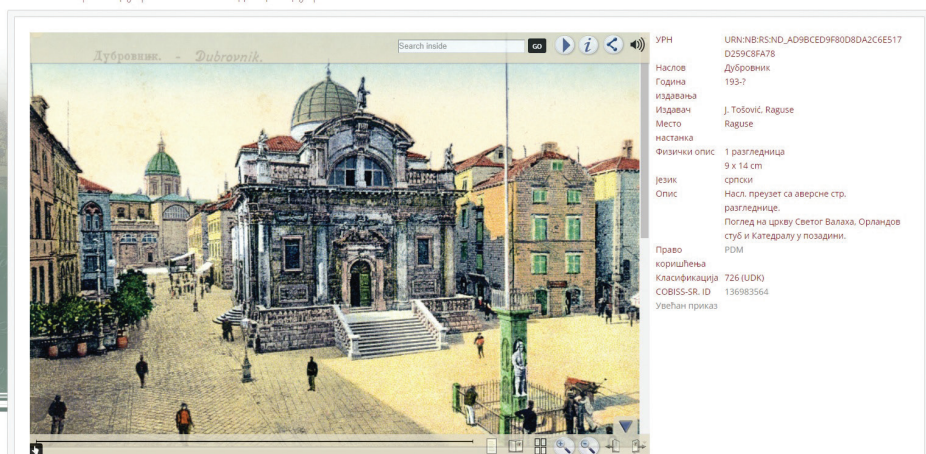
Пета колекција, *Карте*, тренутно садржи 139 објеката. Формална подела је на: *Планове и Атласе*, а у тематској подели су следеће виртуелне збирке:

1. *Београд,*
2. *Србија и*
3. *Регион.*

Према последњим подацима, у Дигиталној НБС постоји за сваки језик преко 85.000 страница, 6.459 наслова, 85 виртуелних колекција, 7 тематских колекција, 3.726 PDF докумената и укупно 1.065.293 слика, тј. дигитализованих страница.³⁰

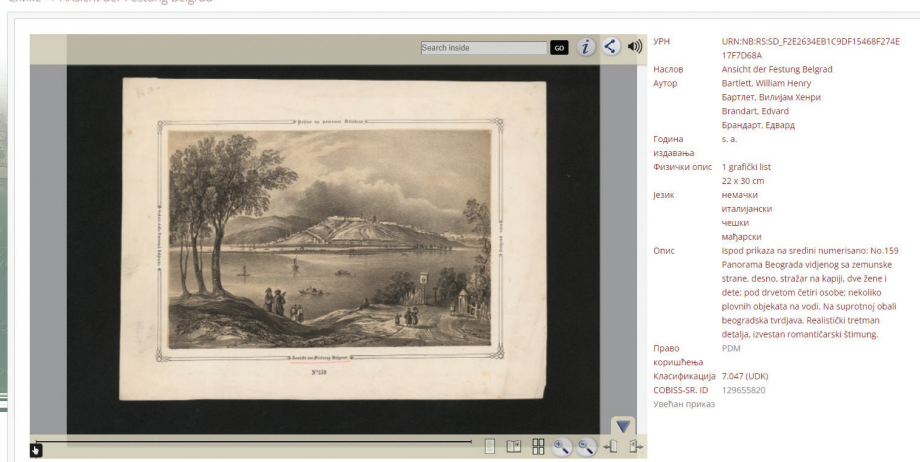
Посебну врсту виртуелних збирки чине издвојене тематске збирке, доступне на насловној страни Дигиталне. Најчешће су настале у склопу пројеката реализованих у сарадњи с Европеаном, али и услед других потреба за посебним истицањем грађе. За разлику од пет основних збирки, где је грађа груписана према врсти, код тематских збирки акценат је на заједничкој теми, па се могу комбиновати различите врсте грађе. На Дигиталној тренутно постоји седам оваквих збирки: *Велики рат*, *Дубровник*, *Индустријско наслеђе*, *Миграције кроз науку и уметност*, *Пољед на Дунав*, *Процвасти писмености* и *Соколски покрести*. Ове збирке су пребачене с претходне Дигиталне, изузев збирке *Дубровник*, која је прва тематска збирка креирана у новој Дигиталној. Од осталих се разликује и по томе што је, за сада, једина која није настала у оквиру пројеката с Европеаном. Обухвата десет књига из XVII и XVIII века, осам наслова периодичних публикација с краја XVIII и почетком XIX века и колекцију албума и разгледница која садржи 129 наслова.

³⁰ Подаци добијени 23. марта 2022.

Пример једне разгледнице из тематске збирке *Дубровник*

Виртуелне збирке омогућавају водитељима збирки да причају различите приче, а корисницима да лакше откривају доступан садржај. На пример, једна графика Дунава³¹ налази се у основној колекцији *Слике*, али и у виртуелним збиркама *Дунав* и *Графике*, као и у тематској збирци *Поглед на Дунав*.

Пример графике Дунава (на линку „увећан приказ“ може се погледати графика у новом прозору)

³¹ Дигитална Народна библиотека Србије, „Ansicht der Festung Belgrad“, https://digitalna.nb.rs/view/URN:NB:RS:SD_F2E2634EB1C9DF15468F274E17F7D68A

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

Поред бројних иновација имплементираних у новој верзији Дигиталне НБС посвећени смо континуираном унапређењу система рада и корисничког искуства. С тим у вези, настојимо да пратимо светске трендове у струци и настављамо с усавршавањем начина презентовања дигитализованог садржаја. Постоји неколико идеја на које ћемо се усмерити у предстојећем периоду. На пример, с обзиром на то да се за текстуалну грађу на Дигиталну постављају рашчитани PDF-ови, следећи корак био би омогућавање претраге садржаја по пуном тексту. Осим тога, у плану је повезивање метаподатака и креирање базе аутора чија су дела доступна на Дигиталној. Размишљамо и о имплементацији IIIF³² стандарда за опис и приказ дигитализоване грађе, с обзиром на то да НБС већ ради на прилагођавању структуре Агрегатора за Европеану како би се омогућило достављање метаподатака партнерских библиотека које су већ имплементирале овај стандард Европеани.

32 „IIIF”, <https://iiif.io/>

1. Бутиган-Вучај, Тамара. „Дигитална народна библиотека Србије (ДНБС)“, *Прејлед Националној ценџра за дијитализацију* 1 (2003), стр. 40–42, <http://elib.mi.sanu.ac.rs/files/journals/ncd/1/d005download.pdf>
2. Бутиган-Вучај, Тамара. „Народна библиотека Србије на дигиталном путу“, *Бележница* 17 (2007), стр. 1014. <http://www.biblioteka-bor.org.rs/2009/05/nbs-digitalni-put/>
3. Butigan-Vučaj, Tamara. „COBISS XML“, *Прејлед Националној ценџра за дијитализацију* 15 (2009), 1–7, preuzeto 25. 3. 2022, <http://elib.mi.sanu.ac.rs/files/journals/ncd/15/ncd15001.pdf>
4. Ињац, Весна. „Виртуелно путовање кроз српску баштину: дигиталне збирке Народне библиотеке Србије“, *Панчевачко читалиште* 10 (мај 2007), стр. 28–30, http://www.citaliste.com/casopis/pdf/Citaliste_br10.pdf
5. Mihajlović, Aleksandar [i dr.]. “An overview of and innovative perspectives for the Serbia-forum cultural heritage digitization project”, *Прејлед Националној ценџра за дијитализацију* 25 (2014), pp. 17–21, preuzeto 25. 3. 2022, <http://elib.mi.sanu.ac.rs/files/journals/ncd/25/ncd25017.pdf>
6. Mihajlović, Aleksandar [i dr.], “Serbia Forum – Digital Cultural Heritage Portal”, u *Proceedings of the 6th International Conferenc on Image and Signal Processing, ICISP 2014, Cherbourg, France, 30 June–2 July 2014*; pp. 265–271, preuzeto 25. 3. 2022, https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-3-319-07998-1_30.pdf
7. Народна библиотека Србије, „Народна библиотека Србије извештај о раду за 2003. годину“, стр. 3, 11, 20.
8. Народна библиотека Србије, „Народна библиотека Србије, Годишњи извештај о раду за 2004. годину“, стр. 23.
9. Народна библиотека Србије, „Народна библиотека Србије, Годишњи програмски извештај за 2007. годину“, стр. 5, 31.
10. Народна библиотека Србије, „Народна библиотека Србије, Годишњи програмски извештај за 2009. годину“, стр. 7.
11. Народна библиотека Србије, „Народна библиотека Србије установа културе од националног значаја, Извештај о раду за 2014. годину“, стр. 119–120.

12. Народна библиотека Србије, „Извештај о раду Народне библиотеке Србије у 2017. години”, стр. 41.
13. Народна библиотека Србије, „Извештај о раду за 2018. годину”, стр. 48.

*Nataša Petrović
Tatjana Domazet*

*National Library of Serbia,
Belgrade*

NEW DIGITAL REPOSITORY OF THE NATIONAL LIBRARY OF SERBIA:

A VIEW THROUGH A KEYHOLE

Summary

A long-term development plan and efforts to optimise work procedures and keep up with the latest trends in the area of cultural heritage and digitisation brought about the need to develop a new digital library platform of the National Library of Serbia. The new portal, Digitalna NBS, was developed following the idea of presenting digitised material in such a way as to suit the needs of contemporary users and offer improved functionalities and a new visual identity. The material is presented in a completely new way since the previous method often resulted in duplicate objects and made it difficult to discover new content due to it not being grouped properly. On the other hand, the new software has also simplified the process of adding new digital objects and metadata thereby facilitating everyday work.

Keywords: digital library, metadata, digitisation, NLS